

บทความวิจัย

เรื่อง การเลี้ยงจามรีเพื่อการค้าในทิเบต

โดย

นางสาว กานต์รวี สว่างรัมย์

รหัสนักศึกษา 05520529

เสนอ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมชาติ อุ๋อัน

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษารายวิชา 450 464 การอ่านเรื่องเอเชียตะวันออก

สาขาวิชาเอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคการศึกษาต้น ปีการศึกษา 2555

หัวข้อสารนิพนธ์	การเลี้ยงจามรีเพื่อการค้าในทิเบต
ชื่อนักศึกษา	นางสาวกานต์รวี สว่างรัมย์
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมชาติ อุ๋อัน
สาขาวิชา	เอเชียศึกษา คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา	2555
คำสำคัญ: การเลี้ยงจามรีเพื่อการค้า	

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการเลี้ยงจามรีเพื่อการค้าในทิเบต มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการเลี้ยงจามรีในทิเบต ศึกษาพัฒนาการของการเลี้ยงจามรีในทิเบตและศึกษาอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องจากการเลี้ยงจามรี สารนิพนธ์เล่มนี้ได้สืบค้นข้อมูลทั้งจากหนังสือที่เกี่ยวข้องและจากในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ยังมีข้อมูลทางเศรษฐกิจที่แสดงให้เห็นถึงมูลค่าการค้าที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงจามรีเพื่อการค้าในทิเบต และยังมีรูปภาพที่แสดงให้เห็นถึงการประกอบกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับจามรี ผลการศึกษาที่ได้จากการค้นคว้าข้อมูลจะทราบถึงความสำคัญของจามรีต่อมูลค่าทางเศรษฐกิจ ประโยชน์ของจามรีและคุณค่าของจามรีที่มีต่อมนุษย์

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์รู้จักการเลี้ยงสัตว์มาแล้วไม่น้อยกว่า 9,000 ปี ตั้งแต่ยุคนีโอลิติกหรือยุคหินใหม่ มนุษย์ออกล่าสัตว์เพื่อการบริโภค มนุษย์ในยุคนั้นคิดค้นวิธีต่างๆ รวมถึงประดิษฐ์เครื่องมือเพื่อช่วยในการล่าสัตว์ เมื่อฝูงสัตว์ที่ล่าเป็นอาหารหมดลง มนุษย์ก็ต้องอพยพย้ายถิ่นติดตามฝูงสัตว์ไปเรื่อยๆ และการที่มนุษย์จำเป็นต้องแสวงหาถิ่นที่อยู่ใหม่เพราะต้องล่าสัตว์เพื่อนำมาเป็นอาหาร ต่อมาเมื่อมนุษย์เริ่มสังเกตเห็นพฤติกรรมของสัตว์ มนุษย์จึงนำสัตว์ที่ล่าได้ กลับมาขังรวมกันและอาหารมาให้สัตว์กิน ไม่นานก็จะมีสัตว์ตัวใหม่เกิดขึ้นให้บริโภคได้โดยไม่ต้องออกไปล่า มนุษย์ยังนำสัตว์มาฝึกเลี้ยงเพื่อให้เป็นสัตว์ที่ใช้แรงงาน และเริ่มรู้จักการเลี้ยงสัตว์ทั้งเพื่อเป็นอาหารและเพื่อใช้งาน

การเลี้ยงสัตว์จึงเกิดขึ้นมาตั้งแต่เนิ่น สัตว์เลี้ยงที่เคยเป็นสัตว์ป่ามีนิสัยดุร้ายก็เชื่องลง เนื่องจากอยู่ใกล้ชิดกับมนุษย์ สัตว์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับมนุษย์ในยุคนั้น ต่อมามนุษย์ได้รู้จักการคัดเลือกพันธุ์สัตว์และทำการผสมพันธุ์สัตว์จนเกิดเป็นสายพันธุ์ใหม่ ที่พัฒนามาจากสัตว์ป่าซึ่งจะให้ผลผลิตที่ดีขึ้น มีสายพันธุ์ที่ดีขึ้นและเหมาะที่จะเลี้ยงในบริเวณนั้นๆ เมื่อมนุษย์เริ่มมีการรวมตัวกันเป็นชุมชน หมู่บ้าน การเลี้ยงสัตว์จึงแพร่ขยาย มนุษย์หลายครัวเรือนเลือกที่จะประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์และทำการเกษตรกรรม และเมื่อมนุษย์มีการติดต่อสื่อสารกัน มีการแลกเปลี่ยนสินค้ากัน การเลี้ยงสัตว์จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่มนุษย์ได้นำมาแลกเปลี่ยนกัน มนุษย์ได้นำสัตว์ที่ตนเองเลี้ยงมาแลกเปลี่ยนกัน เมื่อมีเงินตราเกิดขึ้นมนุษย์จึงรู้จักการเลี้ยงสัตว์ไว้เพื่อการค้า มนุษย์รู้จักการเลือกเลี้ยงสัตว์ให้เหมาะสมกับสภาพทางภูมิศาสตร์ รู้จักนิสัยและธรรมชาติของสัตว์มากขึ้น มนุษย์จึงเริ่มพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ตั้งแต่การเลี้ยงเพื่อการบริโภค เลี้ยงเพื่อใช้แรงงาน เลี้ยงเพื่อการค้า

การเลี้ยงสัตว์ในปัจจุบัน มุ่งเน้นทางด้านบริโภค ซึ่งจะมีตั้งแต่การเลี้ยงเพื่อบริโภคในครัวเรือน ไปจนถึงการเลี้ยงแบบอุตสาหกรรม ทั่วโลกมีการเลี้ยงสัตว์เป็นบริเวณกว้าง ซึ่งการเลี้ยงสัตว์ของแต่ละประเทศจำเป็นต้องมีปัจจัยต่างๆ ที่เอื้อต่อการเลี้ยงสัตว์ทั้ง ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิอากาศ การที่จะเลี้ยงสัตว์ได้นั้นต้องคำนึงถึงปัจจัยเหล่านี้ซึ่งถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อการดำรงชีวิตและการปรับตัวของสัตว์ เช่น การเลี้ยงสัตว์จำพวกสัตว์เคี้ยวเอื้องเช่นจามรีหรือวัว จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยในการเลี้ยง ทั้งในส่วนของพันธุ์สัตว์ที่ดี สถานที่ในการเลี้ยง ทุ่งหญ้าและแหล่งอาหารตามธรรมชาติ จึงจะทำให้มีผลผลิตจากสัตว์ที่ดี สัตว์ส่วนใหญ่ที่มนุษย์นำมาเลี้ยงเพื่อประโยชน์ต่างๆ จะเป็นสัตว์ที่อยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ หรือสัตว์

พื้นเมือง และสัตว์ชนิดที่มีการเลี้ยงอย่างแพร่หลายในประเทศนั้นก็ยังถือว่าเป็นสัตว์สัญลักษณ์ของประเทศนั้นด้วย เช่น ประเทศไทย เลี้ยงควายเพื่อใช้แรงงานและเพื่อบริโภคเป็นจำนวนมาก ประเทศอินเดีย เลี้ยงวัวมากเพราะชาวอินเดียถือว่าวัวเป็นสัตว์เทพเจ้า ทิเบตก็มีการเลี้ยงจามรี เพื่อบริโภคและใช้แรงงาน เป็นต้น

เขตปกครองตนเอง ทิเบตตั้งอยู่ทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีน ภาคเหนือติดกับ เขตปกครองตนเองซินเจียงอุยกูร์และมณฑลชิงไห่ ภาคตะวันออกเชื่อมมณฑลเสฉวน และมณฑลยูนนานอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของเขต ปกครองตนเองทิเบตและภาคใต้ และภาคตะวันตกเชื่อมต่อกับเป็นประเทศพม่า อินเดีย ภูฏาน และเนปาลเป็นต้น มีทางชายแดนยาวกว่า 4000 กิโลเมตร มีพื้นที่ทั้งหมดกว่า 1.2 ล้านตารางกิโลเมตร จากทางเหนือสุดถึงใต้สุดมีพื้นที่ประมาณ 1000 กิโลเมตร และพื้นที่จากตะวันออกถึงตะวันตกมีระยะทางทั้งหมด 2000 กว่า กิโลเมตร คิดเป็น 12.8% ของพื้นที่ทั้งหมดของจีน

ทิเบตเป็นประเทศที่มีภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง อากาศหนาวเย็น ได้รับการขนานนามว่าเป็นหลังคาของโลก ทิเบตยังเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำสำคัญหลายสาย เช่น แม่น้ำแยงซีเกียง แม่น้ำโขง ชาวทิเบตมีวิถีชีวิตแบบกึ่งเร่ร่อนกึ่งกิจกรรม ชาวทิเบตบางหมู่บ้านมีอาชีพทำไร่ มันฝรั่งและปลูกข้าวบาร์เลย์ บางหมู่บ้านมีอาชีพเลี้ยงสัตว์ซึ่งถือได้ว่าเป็นอาชีพที่สำคัญเป็นเหมือนสัญลักษณ์ของชาวทิเบตนั้นคือการเลี้ยงจามรี เราจะพบเห็นชาวทิเบตตอนฝูงจามรีไปกินหญ้าได้ในทุ่งหญ้าของทิเบต

ชาวทิเบตกับการเลี้ยงจามรีเป็นวิถีชีวิตและวัฒนธรรม แต่เดิมชาวทิเบตเลี้ยงจามรีเพื่อใช้แรงงาน ต่อมาก็เริ่มบริโภคทั้งเนื้อและนมของจามรี ส่วนต่างๆของจามรีก็สามารถนำไปทำประโยชน์ได้อีกหลายอย่าง ปัจจุบันการเลี้ยงจามรีของชาวทิเบตมุ่งเน้นไปทางด้านอุตสาหกรรมการค้ามากขึ้นทิเบตมีการส่งออกเนื้อจามรี โดยเราจะเห็นได้จากการเลี้ยงที่แพร่หลายมากขึ้น และจำนวนจามรีที่มากขึ้น

จะเห็นได้ว่าการเลี้ยงจามรีในทิเบตมีความน่าสนใจที่จะศึกษาค้นคว้าและทราบถึงปัจจัยต่างๆที่ส่งผลให้การเลี้ยงจามรีแพร่หลาย ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องดังกล่าว

3. จุดประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการของการเลี้ยงจามรีเพื่อการค้าในทิเบตตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยการขยายตัวของ การเลี้ยงจามรี
3. เพื่อศึกษาอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องกับการเลี้ยงจามรี

4. ขอบเขตของการศึกษา

การเลี้ยงจามรีของชาวทิเบตตั้งแต่ปี ค.ศ.1990 – 2011

5. วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากหนังสือที่เกี่ยวกับการเลี้ยงจามรีในทิเบต
2. เก็บรวบรวมข้อมูล จากหนังสือ และ อินเทอร์เน็ต
3. วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ตารางแสดงการขยายตัวของ การเลี้ยงจามรีเพื่อการค้าในทิเบต
4. เรียบเรียงและสรุปผลการค้นคว้า

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงพัฒนาการหรือรูปแบบของการเลี้ยงจามรีในทิเบตตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน
2. ทำให้ทราบถึงปัจจัยในการเลี้ยงจามรีในทิเบต
3. ทำให้ทราบถึงอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องกับการเลี้ยงจามรี

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **จามรี** หรือ **yaki** เป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมในวงศ์วัวและควาย มีจุดเด่นคือ มีขนที่ยาวมาก มีความละเอียดอ่อน สีนํ้าตาลเข้มจนถึงดำ หรือสีขาว เฉพาะบริเวณสวาวจะมีสีดำห้อยยาวลงมาเกือบถึงพื้น ช่วงเขากว้างมาก หางยาวเป็นพู่

2. **ทิเบต** ป็นเขตปกครองตนเองของประเทศจีน มีเชื้อสายมาจากชาวอินเดีย ทิเบตตั้งอยู่บนเทือกเขาหิมาลัย เป็นที่ราบสูงที่สูงที่สุดในโลก จนได้รับฉายาว่า *หลังคาโลก* ทิเบตมีอากาศที่หนาวเย็นมาก และมีความกดอากาศและออกซิเจนที่ต่ำ

3. **ชาวทิเบต (Tibetan)** เป็นชนกลุ่มใหญ่ในเขตปกครองตนเองทิเบต ของสาธารณรัฐประชาชนจีน และถือชนชาติกลุ่มน้อย กลุ่มหนึ่งของประเทศจีน ซึ่งมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์อย่าง ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และความเป็นอยู่เป็นของตนเอง แต่ความ

เป็นชุมชนเมืองและเศรษฐกิจของชาวจีนซึ่งเป็นชนกลุ่มใหญ่กำลังทำลายความเป็นทิเบตดั้งเดิม ดั้งชนกลุ่มน้อยในประเทศต่างๆทั่วโลก

4. การเลี้ยงสัตว์เพื่อการค้า (animal husbandry) คือ การบำรุงรักษาเลี้ยงดูสัตว์ให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์และเป็นปกติสุขจนได้รับผลตอบแทนจากสัตว์ไม่ว่าจะเป็นผลผลิตผลิตภัณฑ์หรือผลพลอยได้จากสัตว์

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. การเลี้ยงสัตว์

จารุบุตร เรืองสุวรรณ (2516 : 241) การเลี้ยงสัตว์ในทวีปเอเชีย เป็นไปตามแบบวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมเก่าแก่ คือการเลี้ยงสัตว์แบบเราร่อนพเนจร เดี่ยวนี้ถึงแม้จะตั้งหลักฐานบ้านช่องเป็นหลักเป็นแหล่ง การเลี้ยงสัตว์ก็ยังปล่อยให้สัตว์หากินเองตามธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งตรงกันข้ามกับการเลี้ยงสัตว์ในทวีปอื่นๆซึ่งจะควบคุมดูแลสัตว์ใกล้ชิด

หน่วยการศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู(2517 : 149-154) กล่าวถึงการเลี้ยงวัวไว้ว่า ในบรรดาสัตว์เลี้ยงด้วยกันแล้วไม่มีสัตว์ใดเลี้ยงง่ายเท่าวัว เพราะวัวกินแต่หญ้าและพืชเท่านั้นที่ไหนมีหญ้ามี่น้ำสมบูรณ์ที่นั่นก็สามารถเลี้ยงวัวได้ วัวเป็นสัตว์เลี้ยงตัวเองเจ้าของเพียงแค่คอยต้อนออกไปเลี้ยงในทำเลที่มีหญ้ามี่น้ำ และมีคนงานว่างคอยดูแลต้อนเข้าคอกในตอนเย็น

วิธีเลือกทำเลเลี้ยงวัว

1. มีพื้นที่พอกับจำนวนวัวที่เลี้ยง
2. พื้นที่ที่จะเลี้ยงจะต้องมีความอุดมสมบูรณ์ ดินดี หากมีหญ้าธรรมชาติขึ้นอยู่แล้วด้วยยิ่งดี
3. ควรเลือกพื้นที่ที่เป็นที่ราบสูง ไม่เป็นที่ลุ่มน้ำขัง จะต้องมีทางระบายน้ำได้ด้วย

2.จามรี(yak)

สอองค์ มะลิกุล(2548 : 16-17) ได้อธิบายการทำกิจกรรมและการเลี้ยงสัตว์ของชาวทิเบตไว้ว่า ชาวทิเบตปลูกข้าวบาร์เลย์ไปทำซิมป้าอาหารหลัก ปลูกมันฝรั่งและปลูกข้าวโพด จามรีคือสัตว์ที่สำคัญในทิเบต ในฤดูร้อนคือระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนสิงหาคม คนเลี้ยงวัวจะพาจามรีขึ้นบนที่สูง เพราะหุบเขาและทุ่งหญ้าบนพื้นราบอากาศร้อนมาก เจ้าของจามรีหรือคนเลี้ยงจามรีมีกิจกรรมที่ต้องทำในแต่ละวันคือ ต้อนวัว รีดนมวัว ทำเนย ทำเนยแข็ง ทำโยเกิร์ต เลี้ยงหมา หาฟืน

จามรีหรือyak ในสารานุกรมไทย เสฐียร โกเศส อธิบายว่า “จามรีเป็นสัตว์ประเภทเคี้ยวเอื้องรูปร่างคล้ายวัวขนาดใหญ่ มีอยู่ในทิเบตและที่ราบสูงทวีปเอเชียตอนกลาง ในภาษาอังกฤษเรียกจามรีว่าวัวทิเบต เพราะชาวทิเบตเลี้ยงจามรีไว้เป็นพาหนะและใช้ขนและเนื้อเป็นอาหาร จามรีเป็นสัตว์ที่ทนความหนาวได้ดีด้วยมีขนยาวมาก โดยเฉพาะตอนสองข้างตัวและที่หาง มีขนปุกปุยคล้ายพู่ขนาดใหญ่ปกคลุมเป็นสีน้ำตาลแก่”

ทิเบตและจามรีเป็นของคู่กันก็คงเหมือนกับคนทิเบตและซิมป้า และคนทิเบตกับขานยนต์นั้นแหละ จามรีเพศผู้เรียกว่ายัก เพศเมียเรียกว่าตรี ไม่ได้มีเฉพาะยักและตรีเท่านั้น มีการผสมที่สลับซับซ้อนถึง 15 ชนิด

จามรีเป็นสัตว์ที่มีประโยชน์สำหรับชาวทิเบตมากมายหลายประการ คือใช้เป็นอาหารอาหารที่ได้จากจามรีมีหลายอย่างนั้นคือผลผลิตต่างๆที่เกี่ยวกับนม เนื้อจามรีเป็นสิ่งที่ชาวทิเบตโปรดปรานมาก วิธีทำก็ง่ายๆ ต้มน้ำเดือดๆแล้วใส่เนื้อจามรีลงไปต้ม กินกับซิมป้าก็อร่อย นอกจากนี้ยังเอาเนื้อจามรีสดไปทำเนื้อจามรีแห้ง โดยการตากแดด เป็นการถนอมอาหาร

ผู้เขียนเห็นเนื้อจามรีแห้งแขวนไว้ขาย แต่ไม่ได้ถ่ายรูปไว้ เพื่อให้ได้ภาพที่ชัดเจนของเนื้อจามรีแห้ง คนทิเบตไม่มีไก่ หมู กิน และไม่กินปลาหรืออาหารทะเล เนื้อจามรีจึงเป็นโปรตีนที่สำคัญ เขาจะลัมจามรีในวันสำคัญๆเท่านั้น

กฤษดาพรรณ หงส์คารมภ์ (2548 : 165-166) กล่าวถึงเนื้อจามรีตากแห้งไว้ว่า คุณไม่น่ากิน เพราะสีค่อนข้างคล้ำ และดูไม่สะอาด หน้าตาเหมือนท่อนไม้หรือฟืน เมื่อกินแล้วจะรู้สึกว่ามึนชาติดคล้ายๆ กับเนื้อสวรรค์ของไทย ต่างกันตรงที่เนื้อแห้งทิเบตมีรสของเนื้อจริงๆ เพราะไม่มีเครื่องเทศปรุงรส หากตากได้ที่ก็จะไม่เหนียว แต่กรอบและมัน

ภาพที่ 1 แสดงลักษณะของตัวจามรี

ที่มา: <http://www.oceansmile.com/China/TibetShopping.htm>

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลี้ยงจามรี

การเลี้ยงจามรีจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยต่างๆทั้งด้านภูมิประเทศและภูมิอากาศโดยปัจจัยเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการเลี้ยงจามรี ดังต่อไปนี้ การปศุสัตว์เป็นเสาหลักของเศรษฐกิจทางการเกษตรของ ทิเบต มีประวัติศาสตร์ยาวนาน และมีศักยภาพสูงในการพัฒนา ทิเบตมีทุ่งหญ้าธรรมชาติประมาณ 82 ล้านเฮกเตอร์ ซึ่งในจำนวนนี้ มีกว่า 56 ล้านเฮกเตอร์ที่สามารถใช้เป็นประโยชน์ได้คิดเป็นประมาณร้อยละ20ของทั่วประเทศจีน และเป็นหนึ่งใน5เขตการปศุสัตว์ของจีน ทุ่งหญ้าของทิเบต ร้อยละ90ขึ้นไปเป็นทุ่งหญ้าที่ราบสูงซึ่งเป็นหญ้ามี่โภชนาการสูง การปศุสัตว์เป็นร้อยละ60ของยอดมูลค่าการผลิตการ เกษตรของทิเบต ส่วนใหญ่เลี้ยงตัวจามรี แกะทิเบตและแพะทิเบต เลี้ยงจามรีมากที่สุด จามรีเป็นสัตว์บนที่ราบสูง มีลักษณะพิเศษที่ทนหนาว ทนออกซิเจนน้อยและชอบความชุ่มชื้น ได้สมญานามว่าเป็นเรือของที่ราบสูง เนื้อจามรีสามารถนำไปรับประทานเป็นอาหาร ขณะเดียวกันก็ใช้เป็นพาทนะ แกะทิเบตทนหนาวและทนแล้ง การเลี้ยงแกะทิเบตมีประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจสูง (การปศุสัตว์ของทิเบต ,[ออนไลน์] ,เข้าถึงเมื่อ 12 กันยายน 2555.เข้าถึงจาก

<http://thai.cri.cn/chinaabc/chapter11/chapter110803.htm>)

วีระศักดิ์ จันทรสังแสง (2554 : 6-7) ทิเบตถูกเปรียบเป็นหลังคาโลก ด้วยเป็นที่ราบสูงที่อยู่สูงสุดของโลก โดยความสูงเฉลี่ย 4,500-5,000 เมตรจากระดับน้ำทะเล ทิเบตมีทุ่งหญ้างเลี้ยงสัตว์กว้างใหญ่เขียวชอุ่มบนเชิงเขา มีลำธารหลายสายเลาะไปตามทิวเขา

กฤษดาวรรณ หงส์ลดาธรรม (2547 : 47-48) ที่ดินในทิเบตส่วนใหญ่เป็นเขตที่สูง ฝนตกน้อย ไม่มีต้นไม้ใหญ่มากนัก ในที่ราบลุ่มมีฝนตกพอสมควร และอากาศค่อนข้างอบอุ่น ทางตะวันออกและทางใต้ของทิเบต ฤดูหนาวในทิเบตยาวนาน เริ่มตั้งแต่เดือนตุลาคม จบสิ้นประมาณ เดือนมิถุนายน ภูเขาสูงมักมีหิมะปกคลุมตลอดทั้งปี แม้ว่าอากาศในทิเบตจะหนาวเย็นเพียงไร แต่ในตอนกลางวันก็มักจะมี แดดออกเสมอ

4. ลักษณะภูมิประเทศของทิเบต

ลักษณะภูมิประเทศของทิเบต เขตการปกครองตนเองทิเบตตั้งอยู่บนที่ราบสูงชิงไห่-ทิเบต ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวได้รับการขนานนามว่าเป็น “หลังคาโลก” โดยมีความสูงของพื้นที่โดยเฉลี่ย 4,572 เมตร พื้นที่ของทิเบตนั้นสามารถแบ่งได้เป็นสามส่วน ส่วนที่หนึ่งคือ พื้นที่ทางตอนเหนือ ซึ่งประกอบไปด้วยภูเขาอาร์เอ้อไท่ ภูเขาถางกู่ลา ที่ราบแอ่งกะทะจุนก้าเอ้อ และทะเลทรายกู่เอ้อปานทงกู่เอ้อ และภูเขาเฟิงตี้ซี โดยพื้นที่ทางตอนเหนือดังกล่าวนั้นคิดเป็นพื้นที่ถึงสองในสามของพื้นที่ทั้งหมด ส่วนที่สองคือ พื้นที่แถบหุบเขาทางตอนใต้ ประกอบไปด้วยพื้นที่ระหว่างหุบเขาเฟิงตี้ซีและภูเขาหิมาลัยและมีแม่น้ำหยาหาลู่จ่างปู้ไหลระหว่างกลาง ซึ่งแม่น้ำดังกล่าวเป็นแม่น้ำที่มีความลึกที่สุดในโลก ทั้งนี้มีความลึกถึง 5,382 เมตร โดย พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ที่มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 6,000 เมตรขึ้นไป พื้นที่ส่วนที่สามประกอบด้วยภูเขาและหุบเขาทางตะวันออก เป็นลักษณะหุบเขาและภูเขาที่ลดหลั่นสลับกันไป ในแนวนอนจากทิศตะวันออกไปยังทิศตะวันตกตามแนวเทือกเขาคุนหลุน และพื้นที่ทางฝั่งตะวันตกนั้นก็เป็นที่ตั้งของเทือกเขาหิมาลัย และมียอดเขาเอเวอร์เรสซึ่งเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในโลก มีความสูงจากระดับน้ำทะเล 8,848.13 เมตร

เขตการปกครองตนเองทิเบตมีพื้นที่ทั้งหมด 1,200,000 ตร.กม. คิดเป็นพื้นที่ 1 ใน 8 ของพื้นที่ทั้งประเทศ รวมทั้งมีพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับสองซึ่งรองจากเขตการปกครองตนเองอุยกูร์ซินเจียง มีความยาวตามแนวชายแดน 4,000 กิโลเมตรประกอบด้วย ทิเบตนั้นแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 จังหวัด โดยมีเมืองลาซ่าเป็นเมืองหลวง และเขตจังหวัดอื่นๆอีกได้แก่ นำชู่ตี้ชู่ (Nagchu Prefecture) ชางคูตี้ชู่ (Chamdo Prefecture) หลินจือตี้ชู่ (Nyingtri Prefecture) ชานหนานตี้ชู่ (Shannan Prefecture) ลือคาเสอตี้ชู่ (Shigatse Prefecture) อาหฺตี้ตี้ชู่ (Ngari Prefecture)

ภาพที่ 2 แผนที่แสดงลักษณะภูมิประเทศของทิเบต

ที่มา: <http://www.panda.co.th/>

วิธีการดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการเลี้ยงจามรีเพื่อการค้าในทิเบต โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยเป็นข้อมูลแบบทุติยภูมิจากแหล่งต่างๆเป็นตัววิเคราะห์ ได้แก่ หนังสือที่เกี่ยวข้อง บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ วิทยุทัศน์ และอินเทอร์เน็ต

แหล่งที่มาของข้อมูล

ในการรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาและวิจัยครั้งนี้ เป็นข้อมูลที่ได้มาจาก หนังสือ บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ วิทยุทัศน์ และอินเทอร์เน็ต โดยสืบค้นและรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. หอสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
2. หอสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตวังท่าพระ
3. หอสมุดแห่งชาติ

การจัดกระทำข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ได้นำข้อมูลมาจัดทำใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา แล้วนำมาวิเคราะห์เพิ่มเติม

วิธีการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาภูมิประเทศของทิเบต
2. ศึกษาสิ่งที่เกี่ยวข้องกับจามรี
3. ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงจามรี

เครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องคอมพิวเตอร์

โปรแกรม Microsoft Word

ผลการวิจัยวิเคราะห์ดำเนินการตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเลี้ยงจามรี

1.1 ปัจจัยด้านสภาพทางภูมิศาสตร์

ทิเบตมีทรัพยากรดินแดนอันอุดมสมบูรณ์ มีพื้นที่ทั้งหมด 1.2 ล้านกว่าตารางกิโลเมตร ทิเบตแบ่งออกเป็น 6 ส่วนอันได้แก่ เขตเกษตรกรรมและปศุสัตว์ทางภาคตะวันออกของหุบเขาทิเบต เขตเกษตรกรรมและป่าไม้ในหุบเขาตามชายแดนของทิเบต เขตเกษตรกรรมในหุบเขาภาคกลางของทิเบต เขตเกษตรกรรมและปศุสัตว์ตามพื้นที่ทะเลทรายและเขตที่ไม่มีมนุษย์อาศัยอยู่ทางภาคเหนือของ การปศุสัตว์ทิเบตเป็นเสาหลักของเศรษฐกิจทางการเกษตรของทิเบต มีประวัติศาสตร์ยาวนาน และมีศักยภาพสูงในการพัฒนา ทิเบตมีทุ่งหญ้าธรรมชาติประมาณ 82 ล้านเฮกเตอร์ซึ่งในจำนวนนี้มีกว่า 56 ล้านเฮกเตอร์ที่สามารถใช้เป็นประโยชน์ได้คิดเป็นประมาณร้อยละ 20 ของทั่วประเทศจีน และเป็นหนึ่งใน 5 เขตการปศุสัตว์ของจีน ทุ่งหญ้าของทิเบต ร้อยละ 90 ขึ้นไปเป็นทุ่งหญ้าที่ราบสูง หญ้ามีโภชนาการสูง เหมาะแก่การเลี้ยงสัตว์ การปศุสัตว์เป็นร้อยละ 60 ของยอดมูลค่าการผลิตการ เกษตรของทิเบต ส่วนใหญ่เลี้ยงตัวจามรี แกะทิเบตและแพะทิเบต เลี้ยงจามรีมากที่สุด จามรีเป็นสัตว์บนที่ราบสูง มีลักษณะพิเศษที่ทนหนาว ทนต่อออกซิเจนที่เบาบางและชอบความชุ่มชื้น ได้สมญานามว่าเป็นเรือของที่ราบสูง เนื้อจามรีสามารถนำไปรับประทานเป็นอาหาร ขณะเดียวกันก็ใช้เป็นพาดิน

ภาพที่ 3 แสดงลักษณะการใช้จามรีไถนา

ที่มา: roparat.com/2012/08/tibet-notes

1.2 ปัจจัยทางด้านพันธุ์สัตว์

พันธุ์สัตว์เป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่มีผลต่อการเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากเมื่อเรามีพันธุ์สัตว์ที่ดี ก็จะส่งผลไปถึงการขยายพันธุ์ การได้ราคาเมื่อนำไปขาย การมีสุขภาพที่ดีของสัตว์ เป็นต้น

จามรีเป็นสัตว์พื้นเมืองของทิเบต ซึ่งเป็นสัตว์ที่อยู่อาศัยบริเวณนั้นตั้งแต่อดีต ข้อมมีการปรับตัวต่อทั้งสภาพภูมิประเทศและภูมิอากาศได้เป็นอย่างดี และทิเบตก็มีทุ่งหญ้าธรรมชาติ ซึ่งมีหญ้าที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงใช้ในการเลี้ยงจามรี ทำให้จามรีมีสุขภาพที่ดี ทำให้เห็นได้ว่าทิเบตมีความเหมาะสมในการเลี้ยงจามรีเพื่อใช้ในการบริโภคหรือทำกิจการอย่างอื่น

1.3 ปัจจัยทางการจัดการฝูงสัตว์

การจัดการฝูงสัตว์ คือ การดูแลสัตว์ที่เราเลี้ยงทั้งการทำโรงเรือนให้อบ การให้อาหาร การดูแลสุขภาพ

ชาวทิเบตมีการเลี้ยงจามรีแต่เดิมจะย้ายตามฝูงสัตว์ไปเรื่อยๆตามฤดูกาลและแหล่งที่มีทุ่งหญ้า เมื่อชาวทิเบตเจอแหล่งอาหารของสัตว์ก็จะตั้งแคมป์อยู่ตรงสถานที่เพื่อให้สัตว์ได้กินหญ้า จนเมื่อหญ้าหมดก็จะย้ายไปที่อื่น ปัจจุบันยังพบวิถีชีวิตแบบนี้อยู่ แต่ก็มีบางครอบครัวที่มีบ้านและเลี้ยงจามรีไว้ โดยตอนเช้าจะพาฝูงจามรีเดินขึ้นไปตามที่ราบสูงที่มีหญ้า เพื่อให้จามรีได้กิน

หมู่บ้านตามธรรมชาติ มีการดูแลสุขภาพของจามรี ให้อาหารที่มีประโยชน์ มีการตรวจสุขภาพของจามรี

2. พัฒนาการการเลี้ยงจามรีในทิเบต

ทิเบตเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานประเทศหนึ่งในโลก มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับความเป็นมาของชาวทิเบตน้อยมาก เดิมชาวทิเบตมีชื่อเรียกกันว่า ทาโบ (Tabo) เป็นชนเผ่าเร่ร่อนที่ยังชีพด้วยการล่าสัตว์และเป็นนักรบที่เก่งกาจ ชาวจีนเรียกชาวทิเบตว่า เจียง หรือ ซี้เจียง

ชนร่อนเร่ในท้องทุ่งตั้งแคมป์ใกล้น้ำโข (Namtso) ในปี ค.ศ.2005 ราว 40% ของชาวทิเบตเป็นชนร่อนเร่หรือชนกึ่งเร่ร่อน

ในช่วงที่จีนและทิเบตมีปัญหาเรื่องชนชาติและชนกลุ่มน้อย การปกครองของทิเบตขึ้นอยู่กับศาสนา ชนชั้นปกครองกดขี่แรงงาน ทำให้การเกษตรไม่มีการพัฒนา ผลผลิตที่ได้จึงต่ำมาก พืชหลักที่ปลูกได้แก่ จำพวกข้าวต่างๆ มีการใช้เครื่องมือที่ทำด้วยไม้และเหล็กแล้ว ใช้แรงงานวัวในการลากไถ การทำนาใช้วิธีหว่านแล้วปล่อยให้เจริญเติบโตตามธรรมชาติ ส่วนบริเวณที่เป็นพื้นที่เลี้ยงสัตว์ยังล่าช้ากว่าพื้นที่การเกษตร ชาวทิเบตเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยให้หากินตามธรรมชาติ สัตว์ที่เลี้ยงได้แก่ แพะภูเขา วัว จามรี ม้า ลา ล่อ เป็นต้น แต่การเลี้ยงสัตว์ไม่มีวิทยาการด้านปศุสัตว์ใดๆ

งานหัตถกรรมของชาวทิเบตได้แก่ การถัก ทอ ปั่นด้าย การทำเครื่องไม้ เครื่องหนัง โลหะ กระเบื้อง และหิน แต่เครื่องมือการผลิตยังคงล่าช้า มีการใช้เครื่องมือที่ทำด้วยโลหะน้อยมาก โดยมากยังเป็นเครื่องมือไม้ที่ทำขึ้นเองอยู่ ข้าวของเครื่องใช้ยังทำจากวัสดุตามธรรมชาติเช่น เชือกที่ปั่นจากขนวัวจามรี กระเป่าที่เย็บด้วยหนังวัว ถังนมที่ทำจากไม้ การตัดขนสัตว์ การนวดหนังสัตว์เป็นแผ่นยังคงใช้มือทำ ไม่มีเครื่องมือใดๆ งานที่ผลิตได้เพียงสำหรับใช้ในครัวเรือนเท่านั้น ยังไม่พัฒนาถึงขั้นผลิตเพื่อการค้า เริ่มมีการใช้เหรียญเงินในการซื้อขายสินค้า แต่ส่วนมากยังคงใช้วิธีแลกเปลี่ยนสินค้าซึ่งกันและกันอยู่นอกจากอาชีพการเกษตรเลี้ยงสัตว์และงานหัตถกรรมแล้ว ชาวทิเบตยังประกอบอาชีพเก็บของป่าจำพวกพืชสมุนไพร อาหารป่านำมาแลกเปลี่ยนกับสินค้าอื่นๆ ด้วย

แต่หลังการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน เมืองน้อยใหญ่ต่างๆ ในดินแดนทิเบตได้รับการปลดปล่อย หลังจากที่มีเมืองซางตู (昌都) ได้รับการปลดปล่อยแล้ว ทางการทิเบตได้เจรจากับรัฐบาลจีนเกี่ยวกับการปลดปล่อยดินแดนทิเบต และในวันที่ 23 พฤษภาคม ค.ศ. 1951 ได้

ข้อตกลง 17 ข้อ โดยมีดาไลลามะ (达赖喇嘛) เป็นผู้สนับสนุนและดูแลข้อตกลงทั้ง 17 ข้อดังกล่าว นับแต่นั้นมาชาวทิเบตเริ่มประวัติศาสตร์หน้าใหม่ ด้วยข้อตกลง 17 ข้อนั่นเอง รัฐบาลกลางกระจายอำนาจเข้าสู่ทิเบตที่เมืองลาซา ด้วยนโยบายของรัฐบาลกลางที่ได้ผลจึงสามารถรวมทิเบตเข้าเป็นหนึ่งเดียวกับจีนได้ นโยบายดังกล่าวคือ การให้อิสระเสรีในการนับถือศาสนา ให้สิทธิทางการเมือง ให้ประชาชนเป็นหนึ่งเดียว ส่งเสริมความรักชาติ สร้างสังคมที่สงบสุข พัฒนาการเกษตร การเลี้ยงสัตว์ ส่งเสริมอาชีพและเศรษฐกิจของชาวทิเบต ทัศนียภาพอันงดงามของดินแดนทิเบตดังที่รู้จักกันในนาม “ดินแดนหลังคาโลก” เพราะเป็นดินแดนที่สูงจากระดับน้ำทะเลมากที่สุดในโลกนี้เอง ทำให้ผู้คนจากทั่วทุกมุมโลกเดินทางมาเยือนและสัมผัสชุมชนของชาวทิเบต อันเป็นการนำความเจริญและการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมาสู่ดินแดนทิเบตอย่างมหาศาล การที่รัฐบาลกลางส่งเสริมด้านการพัฒนาการเกษตรและการเลี้ยงสัตว์ ส่งผลให้ชาวทิเบตมีรายได้จากผลผลิตทางการเกษตรมากขึ้น โดยเมื่อมีอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเข้ามาในทิเบต ทำให้ชาวทิเบตมีรายได้โดยมีจามรีเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างรายได้ และด้วยความที่จามรีเป็นสัตว์พื้นเมือง ยิ่งทำให้นักท่องเที่ยวสนใจผลิตภัณฑ์ต่างๆ ที่ทำด้วยจามรีและถือเป็นเหมือนสัญลักษณ์ชนิดหนึ่งของชาวทิเบต ผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากจามรี เช่น นม เนื่อ โยเกิร์ต หวี ขน เป็นต้น นอกจากนี้รายได้ก็อีกอย่างหนึ่งของชาวทิเบตจากการเลี้ยงจามรีคือ การจูงจามรีไปตามที่ต่างๆ แต่งตัวให้จามรีให้สวยงามด้วยชุดพื้นเมืองและให้นักท่องเที่ยวถ่ายรูป

ภาพที่ 4 แสดงลักษณะการปล่อยจามรีให้หากินตามทุ่งหญ้าธรรมชาติ

ที่มา: travel.truelife.com/detail/1977686 travel.truelife.com/detail/1977686

3.อุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องกับการเลี้ยงจามรี

ข้อมูลมูลค่าอุตสาหกรรมภาคเกษตรกรรมของทิเบต ทิเบตมีผลผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ัญฟูพืช เนื้อสัตว์ ผักสด และเมล็ดผักน้ำมัน สำหรับภาคอุตสาหกรรม ในปี 2551 ทิเบตมีมูลค่า อุตสาหกรรมก่อสร้างเท่ากับ 8.61 พันล้านหยวน ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.6 โดย อุตสาหกรรมเบา มีมูลค่าผลผลิตทั้งสิ้น 1.68 พันล้านหยวน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 34.3

จะเห็นว่าภาคเกษตรกรรมของทิเบตมีข้อมูลตัวเลขมูลค่าที่สูงและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ การค้าเนื้อสัตว์เป็นอุตสาหกรรมที่มีผลผลิตที่สำคัญ นั่นคือเนื้อจามรีนั่นเอง นอกจากนี้จามรียัง สามารถนำมาทำผลิตภัณฑ์อื่นๆ โดยแบ่งได้ดังนี้

1.ขนของจามรี

ใช้ทำเส้จากขนจามรี ขนของจามรีมีหลายสี ดำ, น้ำตาล, ขาว ฯลฯ คนจีนจะซื้อขนจามรีเป็นสีแดงแล้วผูกไว้ปลายทวน เป็นความเชื่อของคนจีนโบราณ เชื่อกันว่าฝึกแล้ว และสามารถขับไล่สิ่งชั่วร้ายได้ การปักเส้ขนจามรีก็เชื่อกันว่าขับไล่สิ่งชั่วร้ายได้ ยังมีความเชื่ออีกว่าจามรีรักคนที่หางของมันมากถ้าจะเอาคนที่หางก็ต้องฆ่ามันทิ้งเสียก่อน ในทิเบตเราสามารถพบเห็นการขายเส้ขนจามรีในร้านขายของที่ระลึกนอกจากนี้ชาวทิเบตยังนิยมนำขนจามรีที่อ่อนนุ่มมาทอเป็นเครื่องนุ่งห่ม

ภาพที่ 5 แสดงเส้จากขนจามรี

ที่มา: board.trekkingthai.com/board/show.php?

2.นมจามรี

นมจามรีใช้ทำเครื่องดื่มหลักของชาวทิเบตนั่นคือ ชานเยย ชานเยยหวาน และเหล้าบาร์เลย์ โดยที่ชานเยยคือ การผสมชาดำเข้ากับเนย และนมจามรี โรยเกลือเล็กน้อย เป็นเครื่องดื่มรสชาติกลมกล่อมหอมมันอุ่นสบายท้อง สำหรับแก้หนาวได้เป็นอย่างดี และช่วยไม่ให้ริมฝีปากแห้งด้วย เวลาไปเที่ยวบ้านชาวทิเบต เจ้าของบ้านก็จะนำชานเยยมารับรองแขก ซึ่งเป็นวัฒนธรรมดั้งเดิมของชนชาติทิเบต ส่วนเหล้าบาร์เลย์นั้นมาจากการหมักบาร์เลย์ เป็นเครื่องดื่มที่นิยมของหนุ่มสาวชาวทิเบต

ภาพที่ 6 แสดงลักษณะนมจามรีบรรจุขวดที่ขายทั่วไปในทิเบต

ที่มา: <http://www.tripdeedee.com/traveldata/tibet/tibet01.php>

• เนยทิเบต : ในทิเบตจะพบเห็นชาวปศุสัตว์ถือเนยเป็นก้อน ๆ หรือวางขายตามแผงลอยทั่วไป ตามบ้านพักอาศัยของชาวทิเบตก็จะมีเนยไว้ติดบ้านเสมอถือเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ในชีวิตประจำวัน เนยทิเบตทำมาจากการสกัดนมวัวและนมแพะ ซึ่งมีคุณค่าทางโภชนาการสูงมาก

ภาพที่ 7 ลักษณะเนยที่ทำจากนมจามรี

ที่มา: board.trekkingthai.com/board/show.php?

3. เนื้อจามรี

ชาวทิเบตรับประทานเนื้อจามรี ซึ่งเชื่อว่ามิไขมันที่ให้ความอบอุ่นแก่ร่างกาย เนื้อจามรี มีทั้งแบบสดและแบบแห้ง แต่ชาวทิเบตมักนิยมทำเนื้อจามรีแห้งเพราะเก็บไว้บริโภคได้นาน เมื่อชาวทิเบตล้มจามรีหนึ่งตัว ก็จะนำมาแรมเนื้อนำไปตากแดดให้แห้งเพื่อเก็บไว้รับประทาน หรือจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวนิยมซื้อเนื้อจามรี เพราะเชื่อว่าเป็นเนื้อที่ปลอดภัย เนื้อจามรีเป็นของสะอาด มีราคาสูง มีรสชาติดี เมื่อเดินตามตลาดจะพบเห็นเนื้อจามรีจำหน่ายอยู่ทั่วไป

ภาพที่ 8 ลักษณะเนื้อจามรีที่วางขายในตลาด

ที่มา: board.trekkingthai.com/board/show.php?

ภาพที่ 9 เนื้อจามรีย่าง

ที่มา: guru.google.co.th/guru/thread?tid=134f0226d2cc79ab

4. เขาและกระดูกจามรี

เขาและกระดูกของจามรีชาวทิเบตจะนำมาทำเครื่องประดับหรือเครื่องราง เช่น หัวจอก เขาจามรีซึ่งเชื่อว่าจะช่วยในการหมุนเวียนเลือดบริเวณศีรษะ กระดูกของจามรีมาทำเครื่องราง จำพวก สร้อย รูปสลักต่างๆ นอกจากนี้ยังใช้ทำอาวุธอีกด้วย

ภาพที่ 10 ลักษณะสินค้าที่ทำจากเขาและกระดูกจามรี

ที่มา: thai.cri.cn/461/2009/11/24/21s163913.htm

5.หนังจามรี

นิยมนำมาทำเป็นเครื่องหนัง ทั้ง รองเท้าและกระเป๋า เพราะมีความเชื่อว่าหนังจามรีมีลักษณะที่อ่อนนุ่ม ความทนทานมากกว่าหนังประเภทอื่นถึงสามเท่า สวมใส่สบาย มีราคาค่อนข้างสูง บริษัทเกี่ยวกับเครื่องหนังชื่อดังได้นำหนังจามรีไปทำเป็นรองเท้าเพื่อวางจำหน่ายก็ได้รับความนิยมจากลูกค้าเป็นอย่างดีเพราะเชื่อว่ามี ความทนทาน ใช้งานได้นาน สวมใส่สบาย

ภาพที่ 11 รองเท้าที่ทำจากหนังจามรี

ที่มา: www.wanramtang.com/index.php?lay=show

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการเลี้ยงจามรเพื่อการค้าในทิเบตในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการของการเลี้ยงจามรเพื่อการค้าในทิเบตตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ศึกษาปัจจัยการขยายตัวของการเลี้ยงจามรและเพื่อศึกษาอุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องกับการเลี้ยงจามร โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่างๆและวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

อภิปรายผล

จามรเป็นสัตว์พื้นเมืองของชาวทิเบต ซึ่งมีความสำคัญทั้งทางด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ชาวทิเบตเลี้ยงจามรเพื่อใช้งานทั้งทางการเกษตรกรรมไม่ว่าจะเป็น การใช้จามรในการไถนาเพื่อเพาะปลูก การใช้จามรเพื่อขนสัมภาระต่างๆเนื่องจากจามรเป็นสัตว์ที่อดทน การเลี้ยงจามรเพื่อการค้า ส่วนต่างๆของจามรล้วนมีมูลค่าทางเศรษฐกิจสร้างรายได้ให้แก่ชาวทิเบตมากมาย ไม่ว่าจะเป็น ขนจามร นม เนื้อ เขาและกระดูก หรือแม้แต่หนังจามรก็ล้วนมีมูลค่า จามรสร้างรายได้มากมายให้แก่ชาวทิเบต แต่การจะเลี้ยงจามรนั้นจำเป็นต้องศึกษาปัจจัยในด้านต่างๆซึ่งส่งผลต่อการเลี้ยงจามร

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเรื่อง การเลี้ยงจามรเพื่อการค้าในทิเบตทำให้ได้พบว่า จามรเป็นสัตว์ที่มีประโยชน์ มีคุณค่าต่อมนุษย์ การนำส่วนต่างๆของจามรไปใช้ในการค้ามีมูลค่าทางเศรษฐกิจที่สูงมากสร้างรายได้แก่ชาวทิเบตจำนวนมาก การเลี้ยงจามรเพื่อการค้าในทิเบตนั้น มีสาระสำคัญตามวัตถุประสงค์ตามที่ผู้วิจัยต้องการจะศึกษา

1. ปัจจัยที่ทำให้เกิดการเลี้ยงจามรจะประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยด้านสภาพทางภูมิศาสตร์ เป็นปัจจัยสำคัญทำให้เกิดการเลี้ยงจามร ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางด้านภูมิประเทศหรือปัจจัยด้านภูมิอากาศ

1.2 ปัจจัยทางด้านพันธุ์สัตว์

พันธุ์สัตว์เป็นสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่มีผลต่อการเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากเมื่อเรามีพันธุ์สัตว์ที่ดีก็จะทำให้มีผลผลิตที่ดี

1.3 ปัจจัยทางการจัดการฝูงสัตว์

การจัดการฝูงสัตว์ คือ การดูแลสัตว์ที่เราเลี้ยงทั้งการทำโรงเรือนให้อบ การให้อาหาร การดูแลสุขภาพของสัตว์

2. พัฒนาการการเลี้ยงจามรีในทิเบต

ทิเบตเป็นประเทศที่มีประวัติศาสตร์ยาวนานประเทศหนึ่งในโลก มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับความเป็นมาของชาวทิเบตน้อยมาก เดิมชาวทิเบตมีชื่อเรียกกันว่า ทาโบ (Tabo) เป็นชนเผ่าเร่ร่อนที่ยังชีพด้วยการล่าสัตว์และเป็นนักรบที่เก่งกาจ ชาวจีนเรียกชาวทิเบตว่า เจียง หรือ ซี้เจียง

ชนร่อนเร่ในท้องทุ่งตั้งแคมป์ใกล้น้ำโข (Namtso) ในปี ค.ศ.2005 ราว 40% ของชาวทิเบตเป็นชนร่อนเร่หรือชนกึ่งเร่ร่อน ชาวทิเบตเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยให้หากินตามธรรมชาติ สัตว์ที่เลี้ยงได้แก่ แพะภูเขา วัว จามรี ม้า ลา ล่อ เป็นต้น การเลี้ยงสัตว์ไม่มีวิทยาการด้านปศุสัตว์ใดๆ ในปัจจุบันจะยังคงพบเห็นวิถีชีวิตการเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยให้หากินตามธรรมชาติอยู่

3. อุตสาหกรรมที่ต่อเนื่องกับการเลี้ยงจามรี

ข้อมูลมูลค่าอุตสาหกรรมภาคเกษตรกรรมของทิเบต ทิเบตมีผลผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ัญฟูพืช เนื้อสัตว์ ผักสด และเมล็ดพืชน้ำมัน สำหรับภาคอุตสาหกรรม ในปี 2551 ทิเบตมีมูลค่าอุตสาหกรรมก่อสร้างเท่ากับ 8.61 พันล้านหยวน ขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.6 โดยอุตสาหกรรมเบา มีมูลค่าผลผลิตทั้งสิ้น 1.68 พันล้านหยวน เพิ่มขึ้นจากปีก่อน จะเห็นได้ว่าภาคเกษตรกรรมของทิเบตมีข้อมูลตัวเลขมูลค่าที่สูงและเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ การค้าเนื้อสัตว์เป็นอุตสาหกรรมที่มีผลผลิตที่สำคัญ นั่นคือเนื้อจามรี

ปัญหาที่พบในการทำงานวิจัย

-เนื่องจากการศึกษาเกี่ยวกับการเลี้ยงจามรีเพื่อการค้ามีข้อมูลน้อย ทำให้การศึกษาและค้นคว้าหาข้อมูลทำได้ยาก

ข้อเสนอแนะ

-ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา การปศุสัตว์ในทิเบต เป็นข้อมูลเพิ่มเติม

บรรณานุกรม

หนังสือ

กฤษดาวรรณ หงส์ถาวรภัก.ทิเบตขอบฟ้าที่สูญหายไป.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน,2547.

กฤษดาวรรณ หงส์ถาวรภัก.ทิเบตขอบฟ้าที่สูญหายไป.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ร่วมด้วยช่วยกัน,2548.

การุณย์ มีถม.จากทิเบตสู่เอเวอร์เรสต์.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า,2547.

จารุบุตร เรื่องสุวรรณ.ภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ.กรุงเทพฯ : มปป,2516.

นวลจันทร์ คำบังสุ้ง.จีน.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้าง,2549.

วีระศักดิ์ จันทรสังแสง.ทิเบตที่เป็นไป.กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ท่องเที่ยวโลก,2554.

สวางค์ มะลิกุล.มนต์เสน่ห์อุทยานแห่งที่ราบสูงทิเบต.,2548.

อินเทอร์เน็ต

การปลูสัตว์ของทิเบต[ออนไลน์].เข้าถึงเมื่อ 12 กันยายน 2555.เข้าถึงจาก

<http://thai.cri.cn/chinaabc/chapter11/chapter110803.htm>

ตลาดในทิเบต[ออนไลน์].เข้าถึงเมื่อ 14 ตุลาคม 2555.เข้าถึงจาก

<http://www.oceansmile.com/China/TibetShopping.htm>

สินค้าจากจามรี[ออนไลน์].เข้าถึงเมื่อ 1 ธันวาคม 2555.เข้าถึงจาก

<http://www.tripdeede.com/traveldata/tibet/tibet01.php>

แฉี่จามรี[ออนไลน์].เข้าถึงเมื่อ 29 มกราคม 2556.เข้าถึงจาก

<http://www.phuketvegetarian.com/borad/data/9/0114-1.html>